Kalendarium historii sportu żydowskiego

2 poł. XIX w. – w środowisku zasymilowanych Żydów niemieckich rodzi się zainteresowanie gimnastyką, szermierką i kulturą cielesną...

1895 8 stycznia niemieccy i austriaccy Żydzi zamieszkali w Konstantynopolu; po decyzji władz lokalnego klubu sportowego o ich wykluczeniu, tworzą odrębny, pierwszy Klub Gimnastyczny Izraelitów.

1896 Na pierwszych nowożytnych Igrzyskach Olimpijskich złote medale dla Niemiec zdobywają żydowscy gimnastycy: bracia Flatow. Wszystkie złote medale w pływaniu męskim padają łupem węgierskiego Żyda Alfreda Hajosa.

1897 W bułgarskim Plowdiw powstaje żydowski klub gimnastyczny „Shimson" (Samson) wzorujący się na czeskim „Sokole", dla którego sport był ważnym środkiem wzmacniania tożsamości narodowej. Powstanie następnych klubów dało asumpt do utworzenia w 1903 r. Makabi Bułgaria.

1898 Podczas drugiego kongresu syjonistycznego w Bazylei paryski lekarz Max Nordau prezentuje koncepcję „muskularnego judaizmu" opartą na ideale „umięśnionego Żyda".

W Berlinie rozpoczyna działalność wielosekcyjny klub Bar Kochba nawiązujący do idei Nordaua.

1899 Pokazy gimnastyczne podczas Światowych Kongresów Syjonistycznych stają się tradycją. Podczas Trzeciego Kongresu Syjonistycznego w Bazylei swoje umiejętności prezentuje 35 żydowskich gimnastyków z Niemiec i Austro-Węgier. Teodor Herzl zwrócił się do uczestników slowami: Połączcie się młodzi, potrzebujemy was. Kształćcie nie tylko swoją duszę, lecz również doskonalcie swoje mięśnie. Bądźcie silni. Wierzę, że powstanie nowe wspaniałe pokolenie Żydów. Synowie Makabeuszy odżyją.

1900 W Warszawie powstaje pierwsze Koło Sportowe przy istniejącym Stowarzyszeniu Subiektów Handlowych Wyznania Mojżeszowego.

1901 Pierwszy klub polskich Żydów zawiązuje się we Lwowie – Żydowskie Towarzystwo Gimnastyczne.

1903 W Niemczech powstają żydowskie „Turnerschafty", stanowiące zawiązek późniejszego Światowego Związku Makabi.

Rejestracja Łódzkiego Towarzystwa Zwolenników Gry Szachowej.

1906 Powstaje gimnastyczny klub „Rishon-le-Zion" w Jaffie.

1907 Powstaje Makabi Kraków.

1908 Utworzenie klubu Hakoah Wiedeń, który w latach dwudziestych stał się czołowym europejskim klubem pilkarskim i pływackim.

1908-1914 Coroczne zawody sportowe w Rehovot dla młodzieży osiedlonej w Palestynie. Po I wojnie światowej powrócono do tej imprezy.

1911 Otwarcie klubu Makabi w Jerozolimie.

1912 Inauguruje działalność łódzkie Żydowskie Towarzystwo Gimnastyczno-Sportowe Bar Kochba.

1915 Makabijczycy z Jaffy wspierają wojska brytyjskie w operacji Gallipolidesant w okolicy cieśnin tureckich.

Założenie Makabi Warszawa – jednego z największych i najwszechstronniejszych klubów żydowskich w Europie lat międzywojennych.

1918 Po zajęciu Palestyny Brytyjczycy wcielają członków tamtejszej Makabi do Żydowskiego Batalionu „Royal Rifles".

1919 W Palestynie odbywa się Pierwsze Światowe Zgromadzenie Makabi.

1921 Podczas XII Światowego Kongresu Syjonistycznego w Karlsbadzie. Zgromadzenie Żydowskich Stowarzyszeń Sportowych podejmuje decyzję o zmianie swojej nazwy na Światowy Związek Makabi. W statucie wskazano, że celem organizacji jest fizyczna i moralna odnowa Żydów w celu odbudowy i utrzymania żydowskiej ziemi. Przyjęto program, w którym obok nauki języka hebrajskiego oraz żydowskiej historii uwzględniono sport i wychowanie fizyczne. Uznano, iż Makabi winno także przygotowywać młodzież do obrony żydowskiego życia.

1922 Powstaje Stowarzyszenie Robotnicze Wychowania Fizycznego Jutrznia. Oddział warszawski organizacji zrzeszał w 1938 – 1775 czł., w tym 1095 czynnych sportowców. Najbardziej popularną sekcją w tym klubie była sekcja gimnastyczna (584 czł.), rytmiczna (200 czł.), bokserska (100 czł.). Poza wymienionymi klub posiadał sekcje: piłki ręcznej, piłki nożnej, sportów wodnych, kolarską i tenisa stołowego.

1923 Światowy Związek Makabi liczy już około 100 000 członków w 22 krajach.

Powstaje Robotnicze Stowarzyszenie Wychowania Fizycznego Gwiazda-Sztern Warszawa; od pierwszych dni swojego istnienia związane z lewicą żydowską. Organizacja powołała centralę w 1929 r. i od tego roku bardzo szybko powiększała się sieć oddziałów Gwiazdy-Sztern. Najbardziej popularnym sportem w RSWF Gwiazda-Sztern była piłka nożna. Najliczniejszym klubem tego zrzeszenia był klub z Warszawy, który skupiał w 1928 – 360 czł. a w 1929 – 460 czł. W 1938 r. posiadał następujące sekcje: piłki nożnej, boksu, gier sportowych, narciarską, hokejową, kolarską, tenisa stołowego. Czynne było także przy klubie koło dramatyczne.

1925 Pierwsza wizyta drużyny piłki nożnej Makabi Tel-Aviv w Polsce.

1928 Powołanie Palestyńskiego Stowarzyszenia Piłki Nożnej i jego wpisanie w poczet członków FIFA.

Powstaje Żydowska Rada Wychowania Fizycznego Rzeczpospolitej Polskiej. Celem organizacji było wychowanie i rozwój fizyczny młodzieży żydowskiej obojga płci w ramach organizacji sportowych oraz tworzenie nowych placówek wychowania fizycznego. Rada działała do 1931 roku.

Z inicjatywy Miry Jakubowicz powstaje Zrzeszenie Żydowskich Kobiecych Stowarzyszeń Sportowych. W 1932 r. obejmowalo zasięgiem ok. 20 klubów. W roku 1931 r. związek wyszkolił dzięki pomocy Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego ok. 150 instruktorek gier sportowych oraz 85 instruktorek ćwiczeń gimnastycznych. W końcu lat 30. powstały sekcje kobiece Związku Makabi Polska, nad którym pieczę sprawował specjalny Referat Kobiecy.

1929 Kongres Światowego Związku Makabi w Ostrawie na Morawach, podczas którego przyjęto rezolucję o zorganizowaniu pierwszych Światowych Igrzysk Makabi w Tel-Awiwie w 1932 r.

Światowy Związek Makabi zrzesza około 650 000 członków w 35 krajach.

1930 I Zjazd Związku Makabi w Polsce. W roku 1936 r. Związek Makabi zrzeszał około 200 000 osób w 150 klubach gimnastycznych i sportowych. Przy organizacji afiliowane były wszystkie żydowskie organizacje młodzieżowe uznające ideały syjonizmu: Ha-Szomer ha-Cair, Ha-Noar-ha-Cijoni, Akiba, Achwa, Brit-Hakanaim, Histadrut Akademain Zionim, WIZO, Makabea, Brith Trumpeldor i inne.

Pierwsze Europejskie Igrzyska Makabi w Antwerpii (Belgia).

1931 Utworzenie Sportowej Federacji w Eretz Israel oraz przystąpienie do Międzynarodowej Federacji Sportu.

1932 Pierwsza Makabiada w Tel-Avivie. Polscy Żydzi są najlepszą ekipą. W I Makabiadzie z udziałem 18 reprezentacji z całego świata startowało 66 sportowców z Polski. Zajęli drużynowo pierwsze miejsce, wyprzedzając Austrię i USA. Zwycięstwa odnieśli m.in: F. Bersohn (dysk kobiet), N. Grynberg (gimnastyka), J. Urkiewicz,G. Borensztejn, M.M. Birenzweig i S. Finkelstein „Finn" (boks), sztafeta 4x100m kobiet i zespół piłki nożnej. Wyróżniającą się zawodniczką była M. Freiwald (lekka atletyka), która zajęła drugie miejsce w trójboju i w skoku w dal oraz trzecie miejsce w skoku wzwyż.

1933 Zimowe Igrzyska Makabi w Zakopanem. Nasza ekipa zajmuje pierwsze miejsce przed reprezentacjami Czechosłowacji i Austrii. Zwycięstwa dla Polski odnieśli: I . Wahrenhaupt (bieg mężczyzn na 18 km), M. Enker (saneczkarstwo mężczyzn), H. Mückenbrunn (bieg zjazdowy), sztafeta kobiet (3x5 km).

1935 II Makabiada w Palestynie. Ekipa Polski (90 osób) plasuje się na piątym miejscu, za drużynami Austrii, Niemiec, Palestyny i USA. Zwycięzcami w swoich konkurencjach byli: I. Hornstein (800 m kobiet), M. Freiwald (80 m przez płotki kobiet, skok w dal, pentatlon), G. Szrajbman (pływanie mężczyzn, 200 m klas.), H. Rosenberg (wielobój gimnastyczny), dr A. Graber (wielobój gimnastyczny), J. Neuding (boks), M. Silberbaum (podnoszenie ciężarów), M. Blutstein (kolarstwo-wyścig 50 km), drużyna koszykówki kobiet.

1936 Reprezentacja Makabi Polska bierze udział w II Zimowej Makabiadzie (18-24 lutego 1936 r. w Bańskiej Bystrzycy – Czechosłowacja) z udziałem 11 ekip krajowych oraz Wolnego Miasta Gdańska. Drużyna polska zajęła dalsze miejsce, a jedyne zwycięstwo odniósł I. Wahrenhaupt (bieg mężczyzn na 30 km).

1938 Związek Żydowskich Towarzystw Gimnastycznych i Sportowych Makabi w Polsce zrzesza 158 stowarzyszeń.
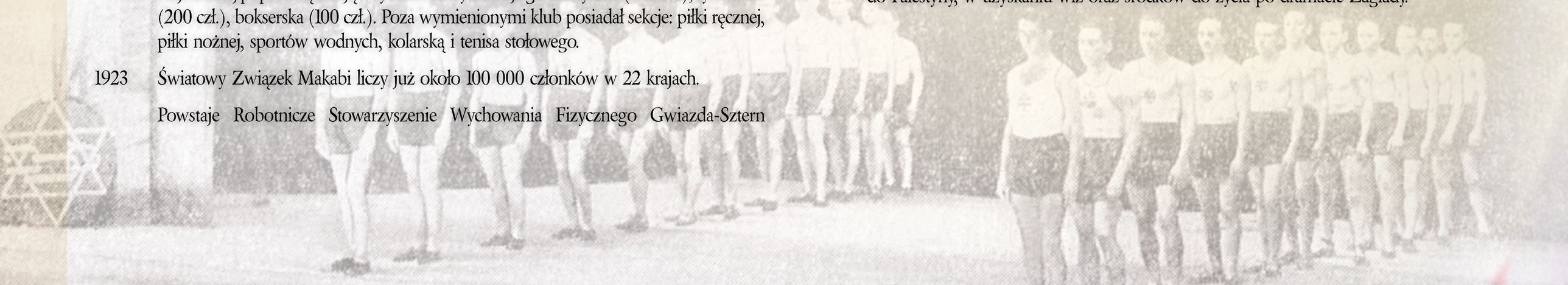
1945 Związek Członków Makabi Warszawa w Palestynie, założony z inicjatywy Jehudy Rosengartena i Icchaka Lapuna przy wydatnej pomocy Zelika Ruseckiego próbuje kontynuować przedwojenne tradycje. Zebranie organizacyjne z udziałem około 200 osób odbyło się na dachu budynku Makabi w Tel Awiwie. Celem powołania organizacji było udzielenie wszechstronnej pomocy członkom ŻKS Makabi Warszawa w emigracji do Palestyny, w uzyskaniu wiz oraz środków do życia po dramacie Zagłady.